

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Тернопільської** **області** щодо їх ділових очікувань*

III квартал 2021 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Тернопільської області в III кварталі 2021 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Тернопільської області у III кварталі 2021 року свідчать, що респонденти очікують збільшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні та позитивно оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Прогнозується помірна інфляція та посилення девальваційних процесів.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **збільшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні вищими темпами:** баланс відповідей – 36.4% (у попередньому кварталі – 20.0%) (графік 1), у цілому по Україні – 21.5%;
- **зростання цін на товари та послуги:** 54.5% респондентів очікують, що зростання цін не перевищить 7.5% (у попередньому кварталі – 50%), у цілому по Україні – 46.9%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають витрати на виробництво та курс гривні до іноземних валют. Високо оцінено також вплив доходів населення (графік 2);
- **посилення девальзації національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 81.8% респондентів (у попередньому кварталі – 66.7%), у цілому по Україні – 70.7%;
- **поліпшення фінансово-економічного стану своїх підприємств:** баланс відповідей – 30.0% (як і в попередньому кварталі) (одні з найвищих очікувань серед регіонів). У цілому по Україні – 12.7% (таблиця);
- **збільшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції:** баланс відповідей – 30.0% (у II кварталі 2021 року – 0.0%) (таблиця), у тому числі обсягів реалізації на зовнішньому ринку: баланс відповідей – 25.0% (у попередньому кварталі – 20.0%). У цілому по Україні очікується зростання обсягів реалізації: баланси відповідей – 27.7% та 23.5%;
- **зростання інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар нижчими темпами: баланси відповідей – 20.0% та 40.0% відповідно (у попередньому кварталі – 33.3% та 55.6% відповідно). У цілому по Україні баланси відповідей – 9.7% та 19.3% відповідно;
- **збільшення кількості працівників** на своїх підприємствах вищими темпами: баланс відповідей – 36.4% (найвищі очікування серед регіонів) (у попередньому кварталі – 20.0%) (графік 4). У цілому по Україні керівники підприємств прогнозують помірне зростання кількості працівників: баланс відповідей – 2.2%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купують і продають підприємства:** баланси відповідей – 54.5% та 44.4% відповідно (у попередньому кварталі – 60.0% і 33.3% відповідно) (графік 6). На подорожчання товарів/послуг власного виробництва, за оцінками респондентів, найбільше впливатимуть ціни на сировину, матеріали та енергоносії, а також вартість трудових ресурсів (графік 7);
- **зростання витрат на оплату праці одного найманого працівника** вищими темпами, ніж **на одиницю продукції:** баланси відповідей – 80.0% та 40.0% відповідно (у II кварталі 2021 року – 70.0% та 66.7% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що стримують спроможність підприємств нарощувати виробництво, респонденти назвали занадто високі ціни на енергоносії, обмеженість виробничих потужностей та брак кваліфікованих працівників (графік 5).

Керівники підприємств відмітили, що **потреба в позикових коштах** найближчим часом збільшиться (графік 8). Усі опитані підприємства, що планують брати банківські кредити (54.4%), надають перевагу національній валюті. Умови доступу до банківських кредитів, за оцінками респондентів, останнім часом стали жорсткішими (графік 9). Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають надмірні вимоги до застави та занадто високі ставки за кредитами (графік 10).

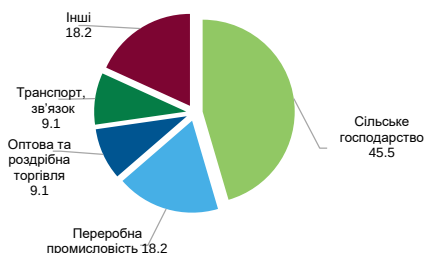
90.9% респондентів області зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 97.1%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

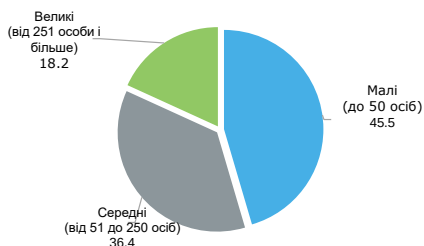
- **поточний фінансово-економічний стан добрий:** баланс відповідей – 18.2% (у попередньому кварталі – 10.0%), у цілому по Україні – 7.0%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва залишається нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 14.3% (у попередньому кварталі – «мінус» 28.6%);
- **ресурси вільних виробничих потужностей зменшилися.** Підприємства області неспроможні задовольнити неочікуване зростання попиту за рахунок власних ресурсів: баланс відповідей – «мінус» 25.0% (у II кварталі 2021 року – 25.5%).

Паспорт вибірки^{1,2}

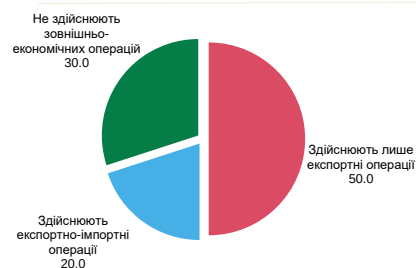
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

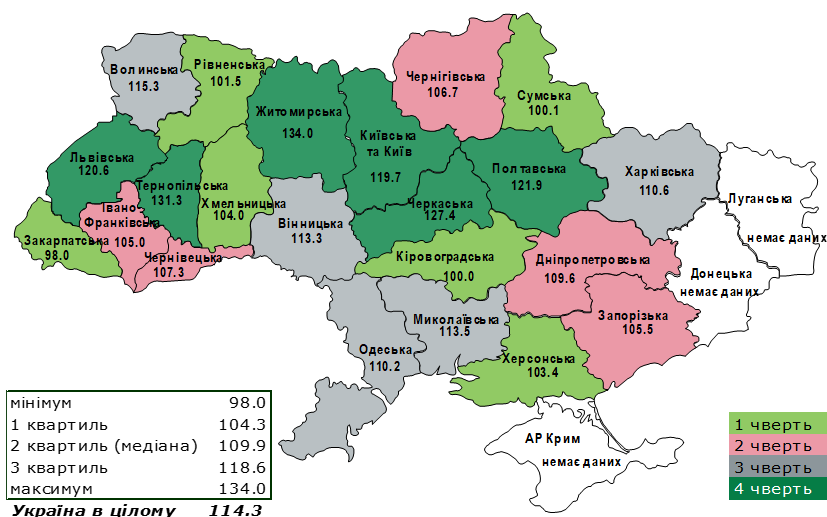

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 03–30 серпня 2021 року;
- опитано всього 11 підприємств;
- репрезентативно за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

*кuartиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Тернопільської області щодо ділової активності (за складовими)

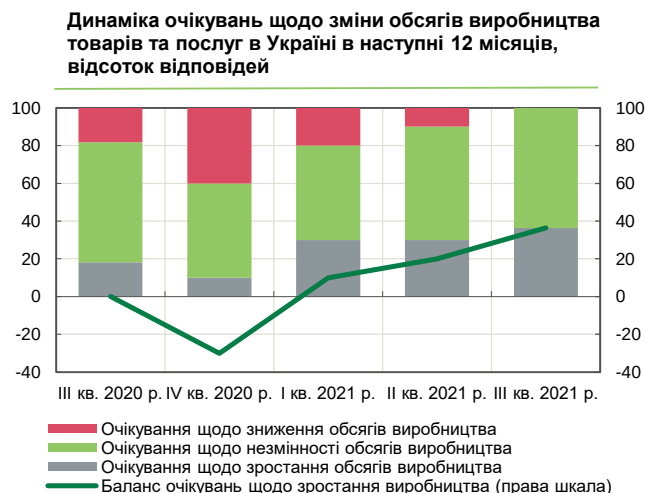
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	III кв. 2020 р.	IV кв. 2020 р.	I кв. 2021 р.	II кв. 2021 р.	III кв. 2021 р.
фінансово-економічного стану	36.4	11.1	0.0	30.0	30.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	30.0	20.0	10.0	0.0	30.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	10.0	22.2	-25.0	33.3	20.0
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	20.0	10.0	-10.0	55.6	40.0
кількості працівників	0.0	10.0	10.0	20.0	36.4

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.

² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.

³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.

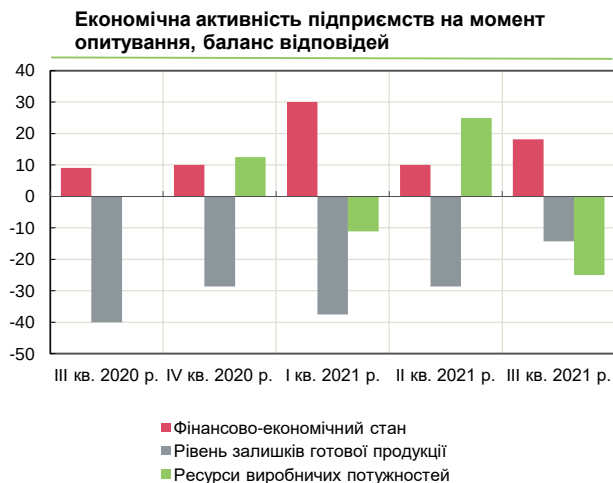
Графік 1

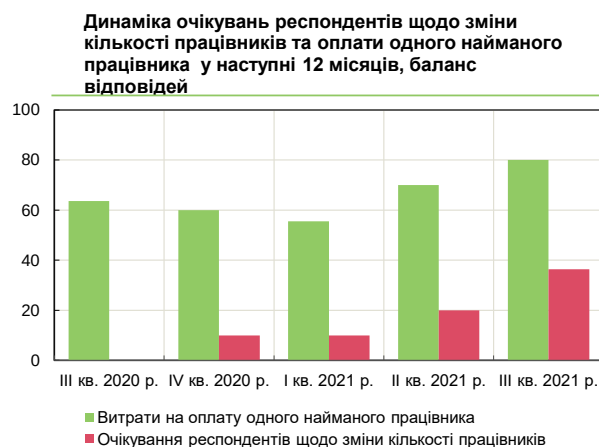
Графік 2

Графік 3

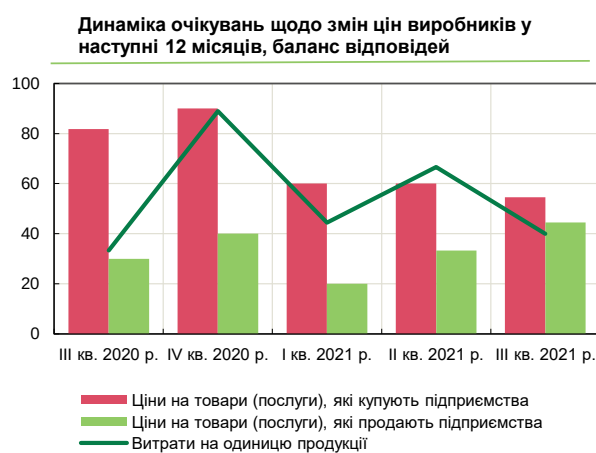
Графік 4

Графік 5

Графік 6

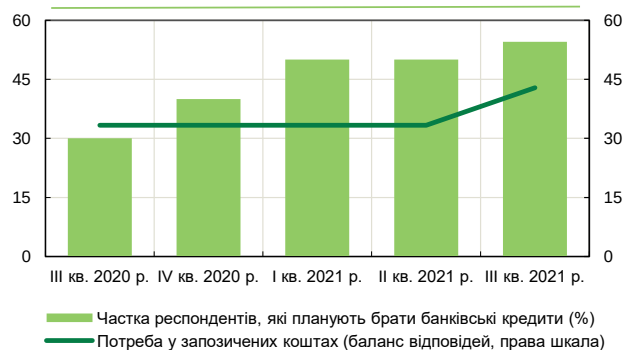
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

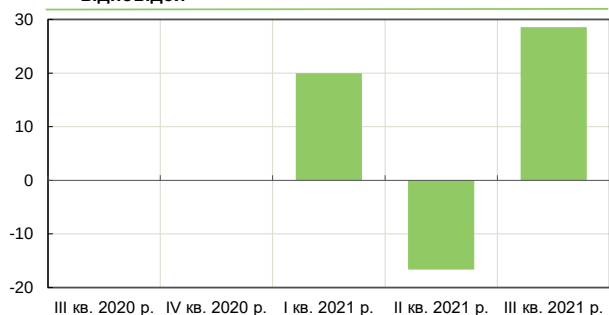
Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Динаміка оцінок респондентів щодо змін умов отримання банківського кредиту, баланс відповідей*

*Різниця між відсотками відповідей респондентів "стали жорсткішими" та "пом'якшилися"

Графік 10

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

